

Bytí je vykonáváno (ne „tvořeno“)

Patočka se na jednom místě z r. 1969 (3586, s. 129) jakoby okrajově zmiňuje o „ontogenetické funkci“ ve smyslu „tvorby bytí“. Bez ohledu na konkrétní kontext (jde o výtku či distanci vůči Kosíkovi) vidím v této formulaci nejen jakousi nepřesnost, nýbrž přímo základní problém, který souvisí s celou myšlenkou, původně snad, ale určitě především, vyslovenou Hegelem. Mohli bychom právě ve vzpomínce na raného Hegela celý problém ukázat na jeho pojetí absolutního Ducha: ten *nevytváří*, netvoří sám sebe svou aktivitou („praxí“), i když své „bytí“ touto praxí (v přírodě a pak v dějinách) vskutku *vykonává*. Praxe je výkon, bytí je třeba vykonávat, ale tento výkon nemůžeme považovat za dostatečný k tomu, aby onen absolutní Duch vskutku „byl“, tj. aby své „bytí“ sám plně vytvářel. Je tomu tak prostě proto, že ani absolutní Duch nemůže sám sebe stvořit, tj. od základu, tedy z „ničeho“ své bytí ustavit, stvořit. Avšak i když opustíme Hegela a jeho pojetí „absolutního Ducha“, nepřestává zmíněný argument platit. Právě když uvažujeme (a zkoumáme, studujeme) člověka jakožto „fenomén“, musíme si plně uvědomovat, že člověk (každý člověk!) musí „být“, aby mohl začít vykonávat své „bytí“; a ovšem musí to jít dál: každý subjekt musí být, aby se mohl stávat sám sebou, aby mohl výkonem svého bytí přetvářet sebe – nikoli, aby sám sebe tvořil, vytvářel.

(Písek, 140802-2.)